

Beleidsnotitie Maatschappelijke Betrokkenheid (MB)

Samenleven kan écht wel!

Organische keuzes voor een religieus-humanistische levenshouding

Documentgegevens

Naam: Plan Maatschappelijke Betrokkenheid (MB)
Eigenaar: Jeannette Veninga
Versienummer: Versie 1.0
Publicatiedatum: 15-07-2024
Reviewdatum:

NB: Bij een geprinte versie dient de publicatiedatum altijd gecontroleerd te worden met de elektronische versie van het document welke beschikbaar is via de intranetsite van Het Apostolisch Genootschap.

Beleidsplan Maatschappelijke Betrokkenheid (MB)

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Hoofdstuk 1. Visie, missie & leidende thema's van MB	4
Hoofdstuk 2. Gedachten over Maatschappelijke Betrokkenheid	5
2 a. Beleidsgeschiedenis binnen het AgGen	5
2 b. MB en religieus-humanisme	7
2 c. Trends waarop we meebewegen	9
2 d. Vijf MB-kernthema's vanuit de actualiteit bezien	11
Hoofdstuk 3 - Speerpunten als inzet voor MB	16

Annex I

- Omgevingsanalyse - George Gelauff

Annex II

- Lijst met internationale feestdagen

Inleiding

Sinds 2017 heeft het Apostolisch Genootschap initiatieven ontplooid op het terrein van Maatschappelijke Betrokkenheid (MB). Deze betrokkenheid is voornamelijk binnenshuis ontwikkeld. Er werd weinig ruchtbaarheid gegeven aan de initiatieven die zijn ontplooid. Deze beleidsnotitie is bedoeld om het tegenovergestelde teweeg te brengen, namelijk naar buiten te treden en leden te ondersteunen bij hun initiatieven in de samenleving en de zichtbaarheid van MB te vergroten.

MB is in de meerjarenvisie 2017-2024 het derde koerselement. Er zijn vijf MB-kernthema's, namelijk het tegengaan van eenzaamheid, vrede en verbinding, kwetsbaarheid, omgaan met de aarde en levensbalans. Vanuit MB zijn een aantal projecten en organisaties specifiek op deze thema's ondersteund. Zoals stichting Sociaal Tuinieren, die vele kwetsbare mensen geholpen heeft met hun tuin. Inmiddels zijn 21 gemeenschappen Ambassade van Vrede (AvV) of nemen ze deel aan een Ambassade van Vrede. Vele kwetsbare kinderen hebben hulp gekregen via WereldWijd voor Kinderen (WWvK). En zo is er meer ...

Deze notitie zet de actualiteit nog meer voorop, altijd in relatie met de kernthema's. De ontwikkeling van een Centrum voor Religieus Humanisme op villa Berg en Dal staat in nauwe verbinding met het thema 'Omgaan met de aarde'. Het is glashelder dat we actie moeten ondernemen op het gebied van klimaat en dat we ons gedrag als consument en aardbewoner moeten bijstellen. Maar hoe dan? Als religieus-humanistische organisatie proberen we met anderen antwoorden te vinden.

De missie, visie en leidende MB-kernthema's staan omschreven in hoofdstuk één. Hoe het religieus-humanisme in relatie staat tot de actualiteit, is te lezen in hoofdstuk twee. Daarna worden een aantal trends in de samenleving benoemd. Met daarop volgend de actualiteit in relatie tot de vijf kernthema's. In dat hoofdstuk vind je ook de initiatieven en organisaties die het Apostolisch Genootschap al ondersteund.

Voor de toekomst is de vraag gesteld om het derde koerselement meer zichtbaar en meer beleefbaar te maken binnen de gemeenschappen. Zo wil een aantal leden graag ondersteuning voor de initiatieven en ideeën die ze binnen de diverse gemeenschappen hebben. Daarbij wil het genootschap haar kernwaarden versterken door partnerships aan te gaan met organisaties of initiatieven die vergelijkbare waarden als wij hebben.

Uiteindelijk komen we aan bij de speerpunten voor Maatschappelijke Betrokkenheid. Hier lees je een voorstel voor de nabije toekomst. Wat gaan we doen? Op welke manier? En met wie? Dat het levendig en dynamisch gaat worden, is zeker!

Een aantal mensen wil ik graag bedanken die bij de totstandkoming van deze notitie zinvolle input hebben geleverd. Vanuit de denktank bedank ik Jan Zwart, George Gelauff, Erna van Muijden-Karssen, Cobi Noordhoff, John en Paula Groen, Paul Konings, Jacques de Jong en Henk Slavenburg. Als bestuurlijk verantwoordelijke bedank ik Annemieke Floor voor haar kritische blik en inzicht in processen. Als meelezers wil ik Daphne van Zuijlen en Désiree Wortel-van Kuik bedanken.

Ik heb het schrijven aan deze notitie ervaren als een interessante opgave om het genootschap met een mooi – al bestaand, maar verder ontwikkeld – koerselement naar buiten te laten treden. Ik dank hierbij het bestuur, de denktank, het Programmateam, de meelezers en mijn naaste collegae voor het in mij gestelde vertrouwen met een werkbaar plan voor de dag te komen.

Jeannette Veninga

Hoofdstuk 1. Visie, missie & leidende thema's van MB

De afgelopen jaren is door bevroren mensen op vele plaatsen in het land vormgegeven aan ons 'werk in de wereld'. Vaak gaven ze hier zelf weinig ruchtbaarheid aan. Ook werden zij hierbij niet altijd gesteund door de gemeenschappen waar ze deel van uitmaken. Het is tijd om hier verandering in te brengen, tijd voor een krachtige sprong voorwaarts die recht doet aan de invloed die van ons genootschap in de samenleving verwacht mag worden. Ook onze buitenlandse gemeenschappen in Perth, San Francisco, Zürich en gemeenschap de Wereld willen we meer betrekken bij de ontwikkelingen op het gebied van Maatschappelijke Betrokkenheid. Nu hangt onze impact nog te veel af van toeval en van de goede wil en inzet van individuen. En dat terwijl de roep in de samenleving om het slaan van bruggen, alleen maar luider en dringender wordt. In De Stroom van afgelopen winter zei Christa Anbeek in een interview: 'Dat geloofsgemeenschappen dienstbaar moeten zijn aan de wereldgemeenschap. En dat het blijven steken in begrippen en teveel intern gericht zijn, niet bijdraagt aan een betere wereld.'¹

Hieronder vind je de visie en missie die zijn vastgesteld door het bestuur op 4 juli 2023.²

VISIE

Vanuit het besef dat iedereen gelijkwaardig en met elkaar verbonden is, voelt het ApGen zich medeverantwoordelijk en wil het in liefde werken aan een (mens-) waardigere wereld. Wij kunnen en willen bijdragen aan meer solidariteit, duurzaamheid en compassie.

Omdat de samenleving erom vraagt en vanuit de wens iets goeds te doen voor en in de samenleving is het koerselement Maatschappelijke Betrokkenheid ontstaan en in de meerjarenvisie 2017-2024 van het Apostolisch Genootschap verankerd.

Onder maatschappelijke betrokken zijn verstaan wij het zinvol bijdragen aan de maatschappij waarin we leven. Er zijn vijf MB-kernthema's gekozen waarbij we onze visie actief omzetten in daadkracht:

- Kwetsbaarheid van mensen
- Vrede & verbinding
- Omgaan met de aarde
- Eenzaamheid tegengaan
- Levensbalans
- Levensbalans

---

¹ Interview Christa Anbeek in De Stroom, winternummer 2023/2024

² Vastgesteld door het bestuur op 4 Juli 2023 in het Kerndocument Maatschappelijke Betrokkenheid, A. van de Wal

MISSIE - wat willen we bereiken?

Het Apostolisch Genootschap wil mensen inspireren, verdieping en nabijheid bieden en bijdragen aan verbinding tussen mensen (bron: statuten). Dit wil ze bereiken door:

- 1) de **zichtbaarheid van MB** binnen en buiten ApGen te vergroten middels **projecten en/of activiteiten**.
- 2) leden/sympathisanten te inspireren en ondersteunen om in liefde te werken aan een (mens-) waardige wereld door **zelf de handen uit de mouwen te steken** door zich in te zetten voor maatschappelijke activiteiten.
- 3) **meer mensen een kans** te geven om mee te doen in de samenleving.

Binnen het Apostolische Genootschap wordt jaarlijks gewerkt met een inhoudelijke lijn, die door alle werkzaamheden van het Apostolisch Genootschap heen klinken. Op basis van de behoefte in de samenleving willen wij omzien naar elkaar en daar ook concreet handen en voeten aan geven, waar mogelijk in relatie met de inhoudelijke lijn. Dat doen we via projecten en initiatieven waarin we bewustwording en een attitudeverandering creëren in de maatschappij en/of door ons in te zetten (als vrijwilliger) in projecten ten behoeve van medeburgers.

Hoofdstuk 2. Gedachten over Maatschappelijke Betrokkenheid

Waar komt het nu eigenlijk vandaan om maatschappelijk betrokken te willen zijn? Horen apostolisch-zijn, een religieus-humanistisch gedachtegoed en maatschappelijke betrokken zijn bij elkaar? Wat zijn de kernthema's van MB? Hoe verhouden die zich tot de actualiteit en de trends die zijn te ontdekken in onze samenleving? Wat voor actie onderneemt het Apostolisch Genootschap op de kernthema's van MB? Op deze vragen vind je antwoorden in dit hoofdstuk.

2 a. Beleidsgeschiedenis binnen het ApGen

Wat is Maatschappelijke Betrokkenheid? Het kerndocument MB geeft aan dat we hieronder verstaan 'het zinvol betrokken zijn bij de maatschappij waarin we leven'. Een internet zoektocht levert de volgende aanvulling: 'Je hebt kennis over de behoefte van de maatschappij, je hebt hierin interesse en handelt waar mogelijk maatschappelijk betrokken, zonder persoonlijk winstbejag'. Sinds 2017 is er door het Apostolisch Genootschap meer ingezet op Maatschappelijke Betrokkenheid. Hoe we maatschappelijk betrokken willen zijn, is wel wat veranderd door de jaren. Het Apostolisch Genootschap heeft zich ontwikkeld tot een religieus-humanistische beweging die midden in de samenleving wil staan. Dit heeft effect op alles wat de organisatie doet, zo ook op het koerselement MB. We beginnen daarom met de MB-beleidsgeschiedenis, daarna brengen we een maatschappelijk bewogen perspectief in verband met het religieus-humanisme. Het derde onderdeel gaat over de trends die het beleidsterrein omgeven en het vierde hoofdstuk gaat over de actualiteit in relatie tot de vijf MB-kernthema's.

Er wordt regelmatig gezegd dat maatschappelijk betrokken zijn *niet echt* in het **DNA**³ zit van de gemiddelde Apostolisch Genootschapper. Maar uit de beschrijving van de ‘*verborgen schat van het Apostolisch Genootschap*’ is niet af te leiden dat leden van het Apostolisch Genootschap niet maatschappelijk betrokken kunnen zijn.

De verkenner hebben het **DNA van het ApGen** benoemd als ‘**de verborgen schat van ApGen**’, dat wat ‘normaal’ en ‘gewoon’ is voor leden van het ApGen, blijkt in de buitenwereld nodig te zijn. Genoemd wordt: ‘de ontmoeting’, ‘het echte gesprek’, ‘omgaan met uitdagende periodes in je leven’, ‘traditie’ (waaronder zang en geestelijke verzorging), ‘warmte, veiligheid en vertrouwdheid’ (zoals jeugdkringen), ‘samen dingen doen’, ‘leven omarmen zoals het is, wel gericht om het mooier te maken’, ‘verwondering, schoonheid en levenskunst’.

Daarbij is er een ledenonderzoek uit 2023⁴ waaruit blijkt dat 34% van de leden zich het meest herkent in de beschrijving van de *persona* ‘de bevlogen doener’. De beschrijving luidde als volgt: *‘Ik ben open en vind het fijn om concreet iets voor anderen te kunnen betekenen door het gesprek met hen aan te gaan, maar ook door dingen voor anderen te doen. Ik wil van de wereld een betere plek maken waarin iedereen mee kan en mag doen, met meer rechtvaardigheid en gelijkwaardigheid’.*

Andere *persona*’s die je kon kiezen waren ‘de eigenzinnige verdiepingszoeker’ (26%), ‘de harmonieuze gemeenschapszoeker’ (21%) en de ‘traditionele geborgenheidszoeker’ (18%). Hieruit blijkt dat de beschrijving van ‘concreet iets voor anderen te kunnen betekenen (...) voor anderen te doen’ een hoge score heeft in dit onderzoek. In het onderzoek zijn ook waardenvragen uit de theorie van Schwartz⁵ opgenomen, onderverdeeld in tien basiswaarden. Hieruit bleek dat vooral de waarden ‘altruïsme’ en ‘universalisme’ sterk passen bij de leden van het Apostolisch Genootschap. De waarden ‘prestatie’ en ‘macht’ het minst.

‘**Altruïsme**’ is de waarde om anderen te helpen (gemiddelde score van 1.006 respondenten). ‘Universalisme’ is de waarde van wijsheid en openheid (gemiddelde score van 724 respondenten). Van de respondenten blijkt 93% het belangrijk te vinden om de mensen om hen heen te helpen en voor anderen te zorgen (waarde ‘welwillendheid’). Ook ‘zelfsturing’ blijkt belangrijk: 87% van de respondenten geeft aan het (helemaal) eens te zijn met de stelling ‘het is belangrijk om mijn eigen beslissingen te kunnen maken en niet afhankelijk van anderen te zijn.’ Nieuwe dingen ontdekken en doen slaat ook hoog aan bij 80% van de respondenten met de waarde ‘stimulatie’.

---

³ Eindrapportage Advies Verkenning Maatschappelijke Betrokkenheid Apostolisch Genootschap, Suzanne Kooij en Deny de Jong, 7 maart 2019

⁴ Ledenonderzoek 2023, februari, managementrapport door Enneüs; 8.140 verzonden vragenlijsten, 2.564 ingevulde vragenlijsten, responspercentage 31,5%, nauwkeurigheidsmarge 1,6% en betrouwbaarheidsniveau van 95%, in NL 98%

⁵ Deze waarden zijn samen met (de community van) het Apostolisch Genootschap opgesteld en geïnspireerd op de theorie van Schwartz (1992). Deze wetenschapper identificeerde 56 waarden die door iedereen ter wereld worden herkend, die de basis van onze motivaties zijn en de maatstaf vormen waarmee we onze daden en die van anderen beoordelen

Op basis van dit onderzoek kun je wel zeggen dat apostolisch-zijn in relatie staat tot waarden die ‘het maatschappelijk betrokken zijn’ raken.

De Verkenning uit 2019⁶, heeft een aantal opmerkelijke resultaten. De vraag die is gesteld bij het begin van het onderzoek was ‘Hoe zorg je voor duurzame impact?’ De redenering die hier achterligt was ‘Als het Apostolisch Genootschap iets gaat doen, dan moet het ook goed zijn, en echt aantoonbaar iets bijdragen. Anders kun je het net zo goed niet doen.’ En ‘Hoe zorg je ervoor dat wat je dan gaat doen echt bij het genootschap past, dat het in potentie breed gedragen kan worden door de leden, dat het ook uitvoerbaar is en ook nog iets voor het Apostolisch Genootschap oplevert wat *goodwill* en publiciteit betreft?’ De schrijvers van de Verkenning begonnen met een projectgroep Maatschappelijke Betrokkenheid, waarbij ze sprintsessies hebben begeleid. De eerste fase werd afgesloten met een presentatie van plannen op het gebied van: polarisatie (doorbreken wij/zij denken door inzet van een *social influencer*⁷), kwetsbare groepen, met name kwetsbare kinderen (opvoeding en duurzaamheid/omgaan met de aarde), levensbalans en doorbreken van eenzaamheid. Het tegengaan van polarisatie is ondergebracht bij ‘Vrede en verbinding’. Deze thema’s zijn in de formulering iets veranderd, maar in de kern hetzelfde gebleven.

Tijdens deze periode van verkenningen bleek ook dat ‘**het MB-project**’, zoals het toen nog heette, ‘goed zou moeten aansluiten op wat er binnen het genootschap leeft en voldoende inspireert zodat leden erbij betrokken kunnen worden’. In 2018 kreeg het proces om te komen tot een concrete invulling van ‘goed doen in de maatschappij’ een nieuwe impuls met de ‘Opdracht Verkenner Maatschappelijke Betrokkenheid’. Diverse vragen zijn als opdracht meegegeven zoals de toen al relevante vragen: ‘Hoe de leden te betrekken bij het Werk In De Wereld?’ en ‘Hoe zijn leden te inspireren die, persoonlijk of als groep/gemeenschap, in het koerselement MB actief willen zijn?’⁸

Anno 2024 is er een **project Ledenparticipatie**⁹ opgezet, dat leden en sympathisanten ‘meer eigenaarschap’ binnen het genootschap moet geven. Het gaat hierbij om een wegwijzer voor leden en sympathisanten bij beleid, inhoud en activiteiten van het Apostolisch Genootschap. Het idee is dat ‘door mensen deelnemer te laten zijn aan (beleids-) processen er betere resultaten ontstaan (...), eenduidige beelden, inzicht in problemen en belangen (...) maar ook creatieve oplossingen.’ Dit kader kan ondersteunend zijn voor de uitwerking van initiatieven en projecten vanuit Maatschappelijke Betrokkenheid.

2 b. MB en religieus humanisme

Maatschappelijk betrokken zijn en kerken horen van oudsher bij elkaar. Wanneer het knelde in de samenleving, sprongen de kerken bij om de noden te lenigen. Nu noemt het Apostolisch Genootschap zichzelf geen kerk, maar is ze statutair wel een kerkgenootschap, is ze ‘religieus’, maar ook ‘humanistisch’ en een ‘beweging’. Een beweging die mensen wil inspireren tot een

---

⁶ Zie voetnoot 3

⁷ ‘Implementatieplan sociaal beïnvloeden – nuancerend werken aan duurzaam samenleven’, Hans Keesenberg, Marijke Verduijn, Viola Lindeboom, 1 maart 2018

⁸ Zie voetnoot 3, pag. 4

⁹ ‘Wegwijzer voor meer participatie bij beleid, (landelijke) programma’s en projecten’, Jan-Marten de Jong

liefdevolle levenshouding, een religieus-humanistische manier van leven. Religieus-Humanisme benadrukt onze afhankelijkheidsrelaties en de noodzaak om in partnerschap de aarde leefbaar te houden, het wonder van het er zijn in relatie tot de Ander. Hans Alma, hoogleraar geestelijke zorg en religieus-humanistische zingeving, heeft het in haar oratie¹⁰ over de betekenis van *aandacht, zorg en compassie*; namelijk ‘dat wij ons actief engageren met een wereld die ons uitnodigt op haar te reageren.’

Aandacht

‘Aandachtig waarnemen betekent werkelijk recht doen aan een ander. Welke unieke kwaliteiten heeft die ander? Kun je open staan voor een andere persoon, ook wanneer diegene heel anders in het leven staat dan jij? Kun je ook niet-menselijke anderen met aandacht waarnemen?

Aandachtig waarnemen is iets heel anders dan beoordelen of iets nuttig voor je is. Wie alleen geïnteresseerd is in of iets al dan niet te gebruiken is, stelt de eigen behoeften en verlangens voorop. Dan kijk je gemakkelijk aan de schoonheid van iets of iemand anders voorbij. Aandacht is een element van levenskunst: het bijzondere en waardevolle zien in wat je dagelijks omringt.’ (H. Alma)¹¹

Het gaat er bij het Apostolisch Genootschap meer om mens te zijn in het leven van alledag, om levenskunst. Om het ‘in liefde werken aan een (mens)waardige wereld.’ ‘Het streepje dat tussen religieus en humanistisch staat, kan worden gezien als een vertaling van de beweging die in het begrip “proberen” zit’, schrijft Nanda Ziere in haar vrijdagmiddaglezing¹² over het proberen mens te zijn en je te verhouden tot een veranderende wereld. De kracht ligt volgens haar in de herhaling om uiteindelijk succes te creëren in het organisch samenleven met anderen.

Zorg

‘Wie met aandacht kijkt, raakt betrokken op de ander en wil dat het die ander goed gaat. Aandacht roept een zorgzame houding is ons op. Zorg is gericht op heel-wording. Er is in onze wereld veel dat gebroken is. We denken bij zorg vaak in de eerste plaats aan de persoonlijke gezondheid van mensen. Maar heel-wording heeft ook betrekking op onze samenleving die scherpe tegenstellingen en conflicten kent. En we dragen eveneens zorg voor de planeet die vaak lijdt onder de manier waarop we haar bewonen.’¹³

In het humanisme is de waarde van de mens van belang en daarmee samenhangend de verbondenheid en solidariteit met andere mensen en levensvormen. Daadwerkelijke autonomie gaat gepaard met maatschappelijk engagement.¹⁴ Zoals de humanist John Dewey schrijft: “We zijn van dezelfde stof gemaakt als de aarde die ons huis (oikos) is (...) en daar zorg voor kunnen dragen, als partners in een weefsel van wederkerige afhankelijkheden met andere bestaansvormen.” (H. Alma) Bij ‘partners’ doelt Alma op ‘planten, dieren, de kosmos, de ruimte en mensen’. Ze stelt dat ‘God ons kan inspireren, bemoedigen en troosten’. Daarbij maakt ze de verbinding met het geloofsverhaal van het Apostolisch Genootschap: ‘Als we het woord God

---

¹⁰ ‘Waar mogelijk en onmogelijk elkaar raken - reflecties op geestelijke zorg en religieus humanisme’, rede Hans Alma uitgesproken bij de Faculteit Religie en Theologie van de Vrije Universiteit Amsterdam, 2 december 2021

¹¹ Bij de subhoofdstukjes ‘aandacht’, ‘zorg’ en ‘compassie’ zijn de eerste alinea’s specifiek voor deze notitie geschreven door Hans Alma, 8 juli 2024

¹² ‘Laten we het proberen – een religieus-humanistische verkenning van het begrip proberen’, Nanda Ziere-Den Heijer, eindverantwoordelijke geestelijke verzorging Apostolisch Genootschap (sinds 7 april 2023) Tekst uitgesproken in het kader van het seminar Religieus humanisme op vrijdag 29 oktober 2021

¹³ Zie voetnoot 11

¹⁴ Quote uit Commissie Zingeving (2019). *Zingeving in perspectief*. Van Oosbreestichting, in rede Hans Alma, pag. 10

gebruiken, doen we dat om een naam te geven aan wat ons overstijgt en ontroert om zo, binnen de waarneembare werkelijkheid, ruimte te maken voor het onzegbare.' Zo raakt de religieuze component verbonden met een eco-humanistische levensvisie en geeft deze mix een handvat voor een aandachtige, maatschappelijk betrokken levenshouding.

Compassie

'Wie aandachtig en zorgzaam leeft, doet dat vanuit compassie. Compassie betekent dat we de moed opbrengen om bij een ander te zijn in pijn en lijden, zonder die ander tot slachtoffer te reduceren. Wie compassie heeft met een ander, blijft diegene zien als iemand met unieke kwaliteiten. Compassie moet ook aanvaard worden door de ander en is daarmee een wederkerige relatie. Op basis van compassie kan gezamenlijk gezocht worden naar wat in deze situatie toch mogelijk is.' (H. Alma)

In San Francisco ontmoette Marten van der Wal een taxichauffeur die over het grote aantal daklozen in de stad zei: 'Je kunt ze het beste negeren.' De verborgen tranen achter al die mensenogen, lieten Marten echter niet los. Eén zinnetje bleef aan hem knagen 'mag er in mijn en onze wereld dan geen plaats meer zijn voor onvrede?'¹⁵ En hij kwam tot de volgende conclusie: 'Wanneer de woorden uit de grondslag van ons geloof "alle leven uit één oorsprong" (...) "elk mens als gelijkwaardig zien" (...) "in liefde werken aan een menswaardige wereld" (...) en "apostolisch-zijn is geloven en werken", écht mijn grondslag vormen, dan begrijp je nu dat "misschien kun je ze het best negeren" bleef knagen en voor mij geen antwoord is.'¹⁶ Ook hij laat een maatschappelijk betrokken geluid horen in zijn overweging.

2 c. Trends waarop we meebewegen

'Het gaat goed met rijk Nederland, terwijl de onderste helft van de bijna acht miljoen huishoudens weinig tot geen vermogen heeft of vooral schulden', meldde het CBS. Begin vorig jaar waren er 278 duizend huishoudens met minimaal een miljoen euro.¹⁷ En zo zijn er meerdere trends te benoemen, die ook in de omgevingsanalyse van het Apostolisch Genootschap worden beschreven¹⁸ (zie Annex I). Deze trends zijn van belang bij de afweging van hoe we willen samenleven.

Kloof arm – rijk

Het totale vermogen van alle huishoudens in Nederland bedroeg op 1 januari 2022, 2.490 miljard euro¹⁹. De rijkste tien procent heeft 64 procent van het vermogen in handen, waardoor 36 procent overblijft voor de negentig procent overige huishoudens. Een aanzienlijk deel van deze huishoudens heeft een negatief vermogen. De tien procent huishoudens met de laagste vermogens heeft samen meer schulden dan bezittingen. Per saldo heeft deze groep een negatief vermogen van 51 miljard euro.²⁰ Het verschil tussen rijk en arm is problematisch.

---

¹⁵ Thema Vredesweek 2023: (On)vrede en nu?

¹⁶ Wekelijkse inspiratie 'Een echte mantel van liefde', Marten van der Wal, eerstverantwoordelijk voorganger Apostolisch Genootschap, weekbrief van 3 september 2023

¹⁷ Quote uit Volkskrantartikel 4 december 2021 op de weblog van: Gelijke Kansen Alliantie, 19 januari 2022

¹⁸ Omgevingsanalyse Apostolisch Genootschap, George Gelauff, mei 2024

¹⁹ Opgebouwd uit 3.421 miljard euro aan bezittingen en 931 miljard schulden, CBS website 'Vermogen van huishoudens opnieuw gestegen', 3 november 2023

²⁰ 'Welvaart in Nederland 2019', longread website van CBS, hoofdstuk 8.2 Vermogensongelijkheid

Sociale stratificatie

Het is geen probleem dat mensen rijk zijn, wel is het een probleem dat de welvaart extreem oneerlijk is verdeeld. Rijk zijn wordt een reëel probleem wanneer er geen contact meer is tussen de mensen die onder de armoedegrens leven en de mensen met een enorme overvloed. Dan ontstaat er een klassenstructuur. En in Nederland is er sprake van een klassenstructuur, blijkt uit de SCP-studie²¹. Deze behelst meer dan ongelijkheid in de verdeling van geld, werk of inkomen. Er zijn aanzienlijke verschillen in de hulpbronnen van ‘zeven kapitaalgroepen’. De Nederlandse postindustriële klassenstructuur is subtieler dan een simpele tweedeling tussen *haves and have-nots*. In ons land is een zekere ‘fluïditeit’: mensen kunnen veranderen van klasse afhankelijk van hoe de hulpbronnen zich in de loop van de tijd ontwikkelen. In de woorden van socioloog Marguerite van den Berg (2023) gaat solidariteit over ‘begrijpen dat er een relatie is tussen de eigen positie en die van de ander’, over ‘begrijpen hoe onze levens verschillen en we toch veel met elkaar gemeen hebben.’²² En voor het begrijpen van elkaars situatie is tijd en ruimte nodig om elkaar te ontmoeten!

Daklozen

Al jaren maakt het CBS een inschatting van het aantal dakloze mensen in Nederland.²³ De cijfers over 2023 laten een stijging zien met 15 procent naar 30.600 personen, na een daling in 2022 is het aantal weer op het niveau van 2021. In 2009, toen het CBS begon met deze statistiek, waren er 17,8 duizend mensen dakloos. Een vergelijking met San Francisco: daar leven 7.800 daklozen. Dat is 900 per 100.000 inwoners. In Nederland is dat aantal gelukkig kleiner – namelijk 340 per 100.000²⁴, maar wel een teken aan de wand dat er in een jaar tijd ongeveer 4.000 daklozen bij zijn gekomen.²⁵

Inclusiviteit

Mensen met een migratieachtergrond kunnen op nationaliteit of herkomst worden gediscrimineerd. Bijvoorbeeld door profilering door de belastingdienst, de politie of de arts (‘woestijnpijn’²⁶), maar ook op basis van hun specifieke of afwijkend geachte cultureel, sociaal- en persoonsgebonden kapitaal. Dat kan gaan om minder kennis van culturele codes in Nederland, een geringere beheersing van de Nederlandse taal, en het hebben van een ‘etnische’ voor- of achternaam. Bij sociale netwerken valt te denken aan het niet kunnen bieden van zwaarwegende referenties wanneer men solliciteert of aan onder advisering bij schoolkeuzes. Ook kan discriminatie plaatsvinden op basis van iemands gezondheid, de kleding die men draagt, of iemands huidskleur en andere uiterlijke kenmerken.²⁷ Vanuit religieus-humanistische overwegingen zijn mensen gelijkwaardig aan elkaar. *Iederal* biedt vele mogelijkheden tot zinvolle vormen van uitwisseling tussen mensen met diverse achtergronden.²⁸ Ook het journalistiek

---

²¹ ‘Eigentijdse ongelijkheid’, Cok Vrooman en Jeroen Boelhouwer e.a., SCP, maart 2023, pag. 56

²² ‘De werelden van arm en rijk’, Lotte Vermeij en Lex Thijssen, SCP, april 2024, pag. 10

²³ ‘30,6 duizend dakloze mensen in Nederland’, website CBS, 26 maart 2024

²⁴ Cijfers van CBS op 1 januari 2020, in artikel CBS website ‘Stijging van aantal daklozen tot stilstand gekomen’, 1 april 2021

²⁵ ANP, 26 maart 2024 ‘30,6 duizend dakloze mensen in Nederland’

²⁶ Medischcontact.nl – woestijnpijn, wanneer mensen met een andere cultuur niet serieus genomen worden in hun klachten

²⁷ Zie voetnoot 21, pag. 57

²⁸ www.iederal.nl

platform Nieuw Wij biedt perspectief op een veranderende samenleving waarin plaats is voor een diversiteit aan meningen.²⁹

Alleenstaanden

Tussen 1947 en 2017 is het aantal mensen dat alleen woont, de zogenaamde alleenstaanden, gegroeid van 285 duizend naar bijna drie miljoen, ofwel van vijf naar 22 procent van alle meerderjarige Nederlanders. De komende drie decennia zet deze trend zich voort volgens het CBS.³⁰ Bijna één op de vier volwassen inwoners zal dan alleenstaand zijn. Het gaat hierbij om mensen die kinderen en/of een latrelatie kunnen hebben. Dit is een doelgroep, die ook interessant is voor een religieus-humanistische beweging. Deze mensen hoeven niet eenzaam te zijn. Vraag is wel hoe deze groep zich wil en kan verbinden met anderen.

Samenvattend

Aangezien de trends waardoor we beïnvloed raken in snel tempo veranderen, is er een denktank om het beleid op het MB-terrein op koers te houden. We werken bovenstaande onderwerpen naar prioriteit uit. Het uitgangspunt is gelijkwaardigheid en solidariteit tussen diverse groepen in de samenleving. Via erediensten en het ophalen van ideeën van leden over sociale samenhang en de wensen van leden hoe hier invulling aan te geven. Van belang bij het opstellen van het beleid is de verbinding met weekbrieven te zoeken, zodat gemeenschappen op een religieus-humanistische manier betrokken kunnen raken bij de thematiek van het koerselement MB.

2 d. Vijf MB-kernthema's vanuit de actualiteit gezien

Wanneer we zinvol bezig willen zijn met de wereld om ons heen en de gekozen vijf MB-kernthema's daarop willen aanscherpen, is de actualiteit van belang. Hierbij de vijf gekozen MB-thema's in relatie tot de actualiteit. Ook noemen we per MB-kernthema wat het Apostolisch Genootschap al doet vanuit het koerselement Maatschappelijke Betrokkenheid.

1. Kwetsbaarheid van mensen

Wat doe je als oude zekerheden ophouden te bestaan en nieuwe nog niet zijn gevonden?³¹ Deze vraag stellen vele mensen zich in onze samenleving. Bijzonder hoogleraar Christa Anbeek stelde zich deze vraag en kwam tot de conclusie dat mensen in deze situatie elkaar ontmoeten als lotgenoten. 'Ontregelende ervaringen die de grond onder je voeten vandaan slaan', ziet ze als de kwetsbaarheid in een mensenleven. Ze vraagt zich af wat religie, theologie en filosofie dan te bieden hebben. Eén van haar vragen is voor het Apostolisch Genootschap heel relevant: 'Hoe kan religie (in ons geval religieus-humanisme) helpen om de transformatie te maken van ontregeld zijn naar opnieuw zinvol leven en samenleven?' In haar zoektocht naar een antwoord, kwam ze erachter dat 'het niet om het talent van individuen gaat, maar om contact met een gemeenschap; een gemeenschap met een hart'. Vanuit het *Charter of Compassion* is er aandacht voor de Afrikaanse filosofie van Ubuntu (zie kader)³², waarbij de gemeenschap centraal staat.

---

²⁹ www.nieuwwij.nl

³⁰ De bevolkingsprognose van het CBS voorziet dat er in 2047 3,6 miljoen alleenstaanden zullen zijn op een meerderjarige bevolking van bijna 15 miljoen, in 'Honderd jaar alleenstaanden', CBS, 25 juni 2024

³¹ Uit Nieuw Wij, Rob Groen in interview met Christa Anbeek over haar boek 'Kwetsbaarheid omhelzen', 15 januari 2024

³² In 2024 aandacht aan de film 'The spirit of Ubuntu', geproduceerd door de reggae artiest Pato Banton

Ook de Afrikaanse traditie laat zien dat (oude, soms inheemse) gemeenschappen een grote overlevingskans hebben door sociale, verbonden krachten en het (her-)verdelen van basisbehoeften. Ubuntu is de naam van de filosofie van 'I am because you are - you are because I am'.

Kwetsbaarheid van mensen heeft veel te maken met voldoende betaald werk, vermogen, gezondheid, energiezuinig wonen.³³ Een deel van de jongeren, mensen met een lagere opleiding, een niet-westerse migratieachtergrond en alleenstaanden raken in de knel bij het stapelen van problemen op deze gebieden. Soms verdienen mensen zo weinig dat het (lijkt alsof het) zich niet loont om te werken, ze komen niet of net boven de lage-inkomensgrens uit.³⁴

Het Apostolisch Genootschap kijkt niet weg voor deze actualiteit en onderneemt actie om kwetsbaarheid van mensen tegen te gaan. Zo hebben we de organisatie Buddy to Buddy financieel ondersteund. Hierbij gaat het om het matchen van vluchtelingen aan autochtone of al geïntegreerde Nederlanders. Ook ondersteunen we de organisatie Sociaal Tuinieren, waarbij met behulp van vrijwilligers mensen in kwetsbare situaties geholpen worden bij het opknappen van hun tuin. Kwetsbare kinderen in binnen- en buitenland ondersteunen we via de organisatie Wereld Wijd voor Kinderen (WWvK). Ook de organisatie Les Oiseaux Bleus ontvangt financiële ondersteuning voor haar werk voor meervoudig gehandicapte kinderen in diverse dorpen en steden in Tunesië.

2. Vrede & verbinding

Onze samenleving is turbulent; een vat vol structurele ongelijkheden, tegenstellingen en spanningen. Diverse groepen eisen erkenning en een gelijkwaardige behandeling. Activistische groepen als *Black Lives Matter*, *Extinction Rebellion*, lhbtq+-activisten, vredesactivisten en andere groeperingen zetten zich in voor een meer gelijkwaardige, klimaat- en milieuvriendelijke wereld. Als verschillen uitmonden in wrijving of conflicten, kan de cohesie in de samenleving onder druk komen te staan.³⁵ Discriminatie en oneerlijke bejegening door de overheid van kwetsbare groepen in de samenleving leiden regelmatig tot grote ophef en soms tot een parlementaire enquête zoals in het geval van de Toeslagenaffaire.

Moedwillig opgeroepen argwaan en desinformatie door machtige individuen of belangengroepen vergroten de spanningen. Daarbij klinkt vaak het woord polarisatie. Je bent voor of tegen een bepaalde opvatting. De ene groep komt dan tegenover de andere te staan, wij tegen zij³⁶, schrijft George Gelauff. Hij pleit voor het verlaten van polarisatieframes door de hoofdzaak voorop te zetten, meerdere perspectieven erop in beschouwing te nemen en de nadruk te leggen op de tussengebieden in plaats van de uitersten. De meeste kwesties zijn volgens hem niet zwart of wit, maar kleurrijk. Een plek waar je met elkaar kunt focussen op een

³³ Kwetsbaarheid en Veerkracht van Nederlandse huishoudens, De Nederlandse Bank, Frank van Hoenselaar e.a., 2023

³⁴ In 2020 was de lage inkomensgrens voor een gezin met twee minderjarige kinderen 2.110 euro en voor een éénondergezin 1.680 euro. Voor een paar zonder kinderen was de grens 1.550 euro. Deze grens gebruikt het CBS

³⁵ 'Eigentijdse ongelijkheid', Cok Vrooman en Jeroen Boelhouwer e.a., SCP, maart 2023, pag. 58

³⁶ Uit: 'Zo zwart-wit is het (meestal) niet', George Gelauff, op het platform Meningvoldoen.nl, 7 september 2023

breder spectrum aan mogelijkheden, kan samenlevingsissues lucht bieden. Van belang is aandacht voor ieders mening.

Eén van de netwerken die het Apostolisch Genootschap ondersteund via haar leden zijn de Ambassades van Vrede, die door PAX zijn geïnitieerd. Ook ondersteund het Apostolisch Genootschap met een financiële bijdrage het journalistieke platform Nieuw Wij.

PAX - Ambassades van Vrede

Wanneer het gaat om het actief ondersteunen van vrede in onze samenleving, zijn de **Ambassades van Vrede (AvV)** bij uitstek (fragiele maar effectieve) samenwerkingsverbanden waar actie daadwerkelijk leidt tot sociale samenwerking in een stad. In deze netwerken kan beïnvloeding van sociale groepen uiteindelijk leiden tot verbinding en vrede. Het *Charter of Compassion*³⁷ is hierbij ook relevant. In maart van dit jaar³⁸ is er een informatieavond geweest waar startende en gevorderde Ambassades van Vrede informatie kregen aangeboden over communicatie, programmering, eventplanning en fondsenwerving. Jan Zwart heeft een voorbeeld gegeven van hoe je mensen, van diverse (religieuze en maatschappelijke) achtergronden, enthousiasmeert voor een AvV. Er zijn 21 Ambassades van Vrede waarbij apostolische leden en sympathisanten actief zijn.

Opinievorming

Opinievorming draagt bij aan een gebalanceerde, genuanceerde beeldvorming, belangrijk voor vrede in de samenleving. Veranderende geopolitieke verhoudingen en veranderend kapitaal dat zich niet aan grenzen houdt, veroorzaken een nieuw medialandschap. De Nederlandse media staan onder druk van grote buitenlandse mediamultinationals, ‘contentmakers’ die eigen ontwikkelafdelingen hebben. Hiermee wordt er regelmatig voorbijgegaan aan producties van eigen bodem.³⁹

Vertrouwen in elkaar en in de samenleving is van belang om vrede te bewaren. Hiervoor zijn betrouwbare media van doorslaggevend belang. Het Apostolisch Genootschap kan in haar uitingen zorgdragen voor betrouwbaarheid. Ook kunnen wij initiatieven ondersteunen die polarisatie tegengaan.

Vanuit het Apostolisch Genootschap wordt het journalistieke platform NieuwWij financieel ondersteund met een jaarlijkse donatie. Het platform richt haar aandacht op centrale thema’s als diversiteit en levensbeschouwing. Dilemma’s van sociale en ecologische duurzaamheid zijn hier recent aan toegevoegd en zullen ook in het kader van ‘Berg en Dal–pilot Centrum voor Religieus-Humanisme’ een rol spelen.

3. Liefdevol omgaan met de aarde

‘De ecologische crisis verdiept zich ieder jaar verder, met onomkeerbare gevolgen. Binnen vijf jaar schiet de wereld definitief voorbij de anderhalve graaddoelstelling uit het Parijse

---

³⁷ <https://www.charterforcompassion.org> in nov. 2008 hebben meer dan duizend mensen uit meer dan honderd landen het Charter ondertekend. Hierbij is gebruik gemaakt van een unieke online besluitvormingsplatform. Karen Armstrong is de oprichter en heeft opgeroepen tot meer compassie in de wereld. Inmiddels is het op wereldniveau een merk voor meer compassie in de wereld met medewerking van o.a. Desmond Tutu en de 14^e Dalaï Lama

³⁸ Informatieavond Ambassade van Vrede, 13 maart 2024 op Berg en Dal, Jan Zwart, Florian Blom, Floor Barth en Jeannette Veninga
³⁹ ‘De NPO trekt mediamultinationals vóór, ten koste van kleinere buitenproducenten’, Kim van Keken en Joost Ramaer (onderzoeksjournalisten), 25 mei 2024

Klimaatakkoord. De consequenties zijn levensbedreigend voor veel wezens, in toenemende mate ook voor miljoenen mensen. Toch wordt de ernst van de ecologische crisis door een grote groep niet of onvoldoende ervaren, zoals bijvoorbeeld bij de coronacrisis wel het geval was.

De reden daarvoor is tegelijkertijd eenvoudig én complex. Simpel gezegd staan wij gevoelsmatig op afstand van wat er gebeurt. De allerergste klimaat- en milieugevolgen vinden vaak pas later plaats in de tijd, deels elders op aarde en raken andere soorten dan mensen tot nu toe het ergst. Zelfzuchtige belangen clashen met het ecologische welzijn van de aarde, wat het verleidelijker maakt om weg te kijken. Wij kunnen ons niet of nauwelijks voorstellen wat wij daadwerkelijk aan het doen zijn. We produceren in Nederland kolenstroom én klimaatverandering, plastics én micro/nanoplastics, pesticiden én massale insectensterfte, industrieel vlees én nieuwe pandemieën, fossiele beleggingen én oceaanzuuriging, enzovoorts. Dat wij gevoelsmatig op afstand staan betekent dat ons verantwoordelijkheidsgevoel voor het grotere geheel (de aarde) wordt ondermijnd. We beseffen onvoldoende, wat we blijven doen.⁴⁰

Wat is een passend handelingsperspectief voor het MB-kernthema ‘omgaan met de aarde’? In het licht van bovenstaande wijst filosoof en opiniemaker Stephan Huijboom primair op het werken aan een **spirituele transformatie**. In de eerste plaats gaat dit om het vormgeven, faciliteren en voeren van diepgaande transformatie**gesprekken** waarin we gaandeweg ontdekken hoe we werkelijk willen leven op aarde. Om ons besef over de ernst van de stand van zaken van onze aarde met elkaar te delen, stelt hij een gespreksreeks voor. Tijd en geduld zijn hiervoor nodig, zodat we ons diepste mens-zijn met elkaar kunnen delen. Gesprekken waarin we ons kunnen realiseren dat we verantwoordelijk zijn voor onze aarde en al het leven dat onze planeet herbergt. We zijn als mensen niet alleen ‘consumenten van producten’, ‘producenten van diensten en producten’, ‘klanten van bedrijven’ en ‘patiënten van zorginstellingen’ maar ook ‘burgers in een land’ en vooral ‘aardbewoners op deze kleine planeet’. Al deze rollen zijn voor velen helder en in wetten vervat. De laatste rol van ‘aardbewoner’ vraagt om duiding, om handvatten. Hoe willen we omgaan met deze rol die we allemaal hebben? En hoe kunnen plaatselijke gemeenschappen bijdragen aan het in liefde bewonen van de aarde?

4. Eenzaamheid tegengaan

‘Eenzaamheid is het subjectief ervaren van een onplezierig of ontoelaatbaar gemis aan (kwaliteit van) bepaalde sociale relaties. Dan gaat het om een tekort aan gerealiseerde contacten, en om het gemis van een zekere mate van intimiteit. Het gaat daarbij om een verschil tussen de gerealiseerde contacten met andere mensen en de contacten zoals men die voor zichzelf zou wensen.’⁴¹ Ongeveer de helft van de volwassen Nederlanders voelt zich eenzaam.⁴²

Gemeenten worden aangemoedigd om een lokale aanpak eenzaamheid op te zetten en langdurig voort te zetten⁴³, maar dit kan niet het gehele probleem oplossen. Eenzaamheid hangt samen met tal van maatschappelijke vraagstukken, zoals het hebben van een stevige sociale basis, het organiseren van (mentale) gezondheid, het tegengaan van armoede, de inrichting van

---

⁴⁰ Bijdrage van Stephan Huijboom voor deze notitie over ‘omgaan met de aarde in relatie tot MB van Apostolisch Genootschap’

⁴¹ ‘Honderd jaar alleenstaanden’, CBS artikel op website, 25 juni 2024

⁴² Gemeten volgens de ‘eenzaamheidsschaal van De Jong-Gierveld’; deze bestaat uit 11 vragen over emotionele eenzaamheid en sociale eenzaamheid. Iemand is ‘eenzaam’ bij minstens drie ongunstige scores op alle items. Bij negen ongunstige scores is dat ‘sterk eenzaam’. Via website Eenzaam.nl, Feiten en cijfers rond eenzaamheid

⁴³ ‘Eén tegen eenzaamheid’, min. VWS

de fysieke leefomgeving, het werken aan gezondheidspreventie en het stimuleren van vrijwilligerswerk.

Voor mensen voor wie werk en scholing niet meer de juiste insteek is (pensioen of een slechte gezondheid bijv.), kan het verminderen van eenzaamheid eraan bijdragen dat hun kwaliteit van leven verbetert. Het gaat niet meer alleen om verschillen in inkomen, vermogen of opleiding, maar ook over het hebben van een netwerk dat steun biedt of je verder helpt. Het kunnen voldoen aan wat de moderne maatschappij van iemand vraagt (computerkennis of de Engelse taal spreken). Niet alleen fysiek gezond zijn, maar ook mentaal en hoe je eruit ziet. Het zijn allemaal elementen die bepalend zijn voor posities in de samenleving, en die de kansen van mensen kunnen vergroten of beperken.⁴⁴

Bijna één op de zeven mensen voelt zich zelfs 'sterk eenzaam'. Daarbij komt eenzaamheid meer voor onder jongeren en de alleroudsten. Onder mensen van 16 t/m 25 jaar voelt 27 procent zich erg eenzaam. Bijna twee derde zegt zich eenzaam te voelen. Er is een stijging ten opzichte van 2016 onder jongvolwassenen, in de leeftijd van 18 tot 35 jaar, van 39 procent naar 46 procent in 2020.

Het Apostolisch Genootschap geeft jaarlijks een donatie ter ondersteuning van de organisatie Sociaal Tuinieren waarbij mensen door vrijwilligers worden geholpen om hun tuin in te richten. Het gaat hierbij regelmatig om mensen die door omstandigheden geen hulp of maatje (meer) hebben.

5. Levensbalans

Bij dit kernthema gaat het om vragen als 'hoe bouw je een gezin op?', 'hoe groei je toe naar je pensioen?', 'hoe kun je als mens betekenisvolle relaties aangaan?' Begrippen als 'schipperen tussen werk en privé' en 'alle ballen in de lucht houden' geven aan dat je levenskunst nodig hebt om je leven te leiden.

Kort termijncontracten, hoge huren en onmogelijkheden een hypotheek op te nemen, werpen een relatief sterke (stressvolle) competitie op onder jonge mensen die zich afvragen 'hoe bouw ik nu een gezin op?' Velen kiezen er daarom voor later te beginnen aan de vorming van een gezin, of dit te laten.⁴⁵ Na je veertigste een kind krijgen, is een risico. Levensbalans .... Juist deze groep willen we graag een perspectief op een gebalanceerde toekomst bieden.

Waar kunnen mensen stoom afblazen? Waar kunnen ze hun hart luchten? In een (werk-) wereld waar verwacht wordt dat je het zelf doet? En wat te doen met mensen die ongeletterd zijn en ook proberen om een zinvol leven te leiden, maar die vele problemen tegenkomen. Een beetje hulp is voor velen heel welkom.

Hoe je in diverse levensfasen balans bewaart is een thema waarover je met diverse mensen in gesprek kunt gaan. Tijdens ontmoetingen kun je leren van elkaar over normen en waarden en

---

⁴⁴ 'Eigentijdse ongelijkheid', Cok Vrooman en Jeroen Boelhouwer e.a., SCP, maart 2023, pag. 5

⁴⁵ Statline, Geboorte, kerncijfers 1950–2022

hoe zinvol te leven. Meer dynamische contacten tussen de ‘7 vinkjes mannen’⁴⁶, vluchtelingen en andere mensen die tussen wal en schip belanden, kan mensen *eye-openers* geven. Ook intergenerationele oplossingen zoals oudere mensen met ervaring als maatje inzetten in de buurt of als buddy op een werkvloer voor nieuw te ‘*onboarden* mensen’. Dit zijn mogelijke oplossingen, zeker voor de groep seniore Apostolisch Genootschap’ners die kennis en ervaring op diverse gebieden heeft.⁴⁷

En tijdens een goede setting, zoals bijvoorbeeld bij ‘sfeergesprekken’, kunnen compassie en solidariteit ontstaan.⁴⁸ Het gaat om een besef dat je met elkaar op een aantal vierkante kilometers écht wél kunt samenleven met een diversiteit aan opvattingen en achtergronden, wanneer je maar met elkaar in contact komt!

Hoofdstuk 3 - Speerpunten als inzet voor MB

In het vorige hoofdstuk staan veel aanknopingspunten genoemd om als mens actief betrokken te raken op de vijf MB-kernthema’s. Deze notitie is bedoeld om leden en hun initiatieven in de samenleving te ondersteunen als het gaat om het verminderen van verschillen in de samenleving en om het stimuleren van een liefdevolle omgang met de aarde. Er zijn al veel leden actief op MB-kernthema’s. Veel hiervan is niet zichtbaar voor andere lidmaten. Dat is jammer, want veel van deze initiatieven zijn bijzonder inspirerend. Voor 2025 plannen we dan ook bijeenkomsten om de betrokkenheid van leden meer voor het voetlicht te brengen. Het is belangrijk dat we dit doen vanuit de focus van de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Het is handig hierbij bij een aantal internationale dagen van aandacht aan te sluiten. Om de impact van MB te vergroten en de zichtbaarheid van het genootschap breder onder de aandacht van liefhebbers te brengen, zijn partnerships mogelijk met organisaties en initiatieven die vergelijkbare doelen en waarden nastreven als dat wij doen.

3 a. Benoemen van speerpunten

Doel: bestaande projecten en initiatieven en nieuwe initiatieven van leden en sympathisanten op MB-kernthema’s ondersteunen. Deze verbinden met geïnteresseerden buiten het genootschap, en vergroten van de MB-impact van het genootschap. Vergroten van de impact van MB en verbreden van de zichtbaarheid van het genootschap bij liefhebbers en organisaties met dezelfde waarden en doelen als het genootschap.

---

⁴⁶ ‘De zeven vinkjes – hoe mannen zoals ik de baas spelen’, Joris Luyendijk, februari 2022. Lees hier ook ‘geslaagde, in onze samenleving aangekomen vrouwen’

⁴⁷ Een organisatie als PUM zet gepensioneerde managers in voor kennisoverdracht in ontwikkelingslanden. Dit idee zou je ook in je eigen land kunnen inzetten. Intergenerationele uitwisseling is verfrissend en ondersteunend voor twee partijen

⁴⁸ Sfeergesprekken zoals gemeenschap Eemland in district Noord in samenwerking met Humanistisch Verbond, Erna van Muijden en Erna van de Goot

Speerpunten

1. De veranderende werkelijkheden van MB in relatie tot religieus-humanisme; over sociale en ecologische thema's beter zichtbaar maken.

Hoe:

- Eén keer per jaar een fysieke **MB-lezing organiseren**. Deze lezing laten aansluiten bij de ontwikkeling van de pilot tot een Centrum voor Religieus-Humanisme op Berg en Dal.
- Leden stimuleren om actie te ondernemen op MB-kernthema's in samenwerking met niet-leden:
  - Jaarlijks bij vier districten een **projectencarrousel** organiseren, waarbij:
    - Presentatie van maatschappelijke initiatieven van leden aan geïnteresseerden van het district ter inspiratie en hen xxx euro toe te kennen voor verbreding van het initiatief, de impact en de zichtbaarheid ervan.
    - Apostolisch Genootschap-leden/sympathisanten uitnodigen om initiatieven te ontplooiën met niet-leden; hen enthousiasmeren en hiervoor xxx euro beschikbaar stellen per nieuw te ontwikkelen initiatief of project.

2. **Ambassades van Vrede** vanuit het genootschap stimuleren en ondersteunen, zodat er 25 AvV's zijn waarbij leden en sympathisanten actief betrokken zijn.

Hoe: Twee keer per jaar (één keer online, één keer fysiek) een bijeenkomst voor leden en sympathisanten die deel uitmaken van een Ambassade van Vrede. Bedoeling is dat leden en 2-3 deelnemers uit hun AvV kunnen uitnodigen, zodat een kleine groep versterkt wordt, informatie aangereikt krijgt over de communicatie van een AvV, uitleg krijgt over eventplanning en programmering en informatie krijgt over fondsenwerving.

3. Samenwerken met andere maatschappelijke organisaties en bedrijven op het gebied van 'Omgaan met de aarde'.

Hoe: een **community 'MB Omgaan met de aarde'** oprichten met leden en sympathisanten en andere liefhebbers om in eerste instantie een verkenning uit te voeren naar organisaties en bedrijven die elkaar op deze thematiek praktisch en filosofisch kunnen inspireren; met als doel 'een betere omgang met de aarde' of 'verantwoorde rol als aardbewoner'. Een van de producten is een boekje over hoe je als religieus-humanistische beweging zinvol kunt bijdragen aan deze thematiek.

4. Bewustzijn creëren dat er tussen mensen grote verschillen zijn in de samenleving, dat er aandacht is voor ieders mening en situatie.

Hoe: een **community 'MB Omgaan met verschillen'** oprichten met leden en sympathisanten en andere liefhebbers om in eerste instantie een verkenning uit te voeren.

De opdracht van deze community is te kijken naar hoe mensen elkaar kunnen inspireren om ervaren verschillen te overbruggen of kleiner te maken. Presentatie van bevindingen en productie van een boekje over hoe je als religieus-humanistische beweging zinvol kunt bijdragen aan deze thematiek.

5. Thema's onder de aandacht brengen rondom diverse (inter-) nationale Dagen van Aandacht volgens de VN en andere organisaties in relatie tot de Apostolisch Genootschap-liturgische kalender. (Annex II).

Hoe: voor elk thema bepalen of dit aandacht moet krijgen.

6. Versterken van MB-kernthema's en vergroten van zichtbaarheid. **Verkenning naar partnerships** van Apostolisch Genootschap met organisaties of maatschappelijke initiatieven die gedeelde doelen/waarden hebben.

Hoe: verkennen met welke organisaties we ons kunnen versterken en onze zichtbaarheid en impact kunnen vergroten. Hiervoor xxx reserveren.